

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

<p>Vse pisane, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov: Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6. Rokopisov ne vračamo. Vse pošiljate je pošiljati franko.</p>	<p>Učiteljski Tovarisi izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja 60.— K pol leta 30.— " " četrt leta 15.— " " posamezna številka po K1-20.</p>	<p>Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 K 50 vin. " " " dvakrat " " " " " " trikrat " " " 80 " " za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.</p>	<p>Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov: Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/I. Poštni čekovni urad št. 11.197. Reklame tje so proste poštnine.</p>
--	---	--	--

U III. 530/20-6.
 V imenu Nizovega Veličanstva Kralja
 Obtoženec France Marolt je kriv prestopka v smislu člena III. zakona z dne 15. oktobra 1868, št. 142-d. z., učenjega s tem da je vsied opustitve dolžne paznosti izšel v listu »Učiteljski Tovarisi« z dne 9. septembra t. l., št. 34 pod nadpisom »Ephéméraz vulgatae«, katerega urednik je on, zoper obtožitelja Narte Veličanstva članek, ki se začne z besedami »Okrajnim šolskim nadzornikom« in konča s stavkom »Učiteljstvo in šolska vodstva mimo napravnih nadzornikov nobenih dolžnosti«, ki tvori prestop in zoper varnost časti v smislu §§ 491. in 493. k. z. in se obsodi po št. 5 navedenega člena na 40 (štirideset) kron globe in v slučaju neizterljivosti na štiri dni zapora. po § 389. k. n. r. v plačo stroškov kazenskega postopanja in po § 39. tisk. zak., da objavi to sodbo v navedenem listu na tistem kraju in z listini črkami kakor je izšel žaljivi članek, in sicer v 14 dneh po pravomočju te sodbe.
 V Ljubljani dne 10. novembra 1920.
 Potrato l. r.

Brezobrestno posojilo društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani se resno ukvarja z mislijo da pride čimprej do svojega smotra. Neugodne stanovanjske, prehranjevalne zlasti pa moralne razmere, ki jim je izpostavljena učiteljska deca, katera mora z varnega doma v mestne šole, provzročijo staršem pretežke skrbi in nezmagljive emotne žrtve. In te razmere vevale našemu društvu, da naj z vso energijo izkuša olajšati te skrbi in zmanjšati te žrtve.
 Brez zadostnih denarnih sredstev ni to mogoče. Naše društvo ima danes okrog 300.000 K imetja, ki pa ne zadošča zahtevam in potrebam društvenega namena. Predvsem moramo apelirati na požrtvovalnost učiteljstva samega, ki se je doslej tako silajno izpričala in ki si tudi ob

teji priliki obetamo od nje najlepših uspehov.
 Na današnji seji je sklenil odbor pozvati vse organizirano učiteljstvo, naj društvu nakloni izdatno pomoč z brezobrestnim posojilom, katerega najnižji znesek je določen na 200 K. Čim večji pa bo znesek tem prei pridemo do ugodnega uspeha. Brezobrestno posojilo, katerega višino naj določi vsakdo sam po svojem materialnem položaju, bi bilo plačati ali takoj ali pa v kratkih zaporednih obrokih, da bo društvu mogoče uravnati nadležne dele na temelju novih in sedanjih denarnih sredstev.
 Izvršujé ta sejni sklep, naprošamo vse učiteljstvo naj se poizkuša odzvati temu klicu samopomoči ter skrbi in ljubezni do naše decele! Učitelji in učiteljice ki imajo otroke, bodo znali ceniti nlemenitost naše namere, oni samci in samice pa, ki nimajo brige zaradi bodočnosti svojih otrok, naj poslušajo glas srca in poziv tovarištva ter naj stopijo v krog dobrotnikov učiteljske decele!
 Vsa naj pomaga, kolikor največ more in hoče! Uspeh je odvisen od požrtvovalne dobre volje.
 Kdor se odloči za brezobrestno posojilo, naj to takoj javi podpisanimu odboru pisмено. Navede naj višino posojila, način izplačila ter pogoje vračila.
 Prijava bomo sproti priobčevali v »Učiteljskem Tovarisu«.
Odbor društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani, dne 23. jan. 1921.
E. Gangl,
 predsednik
Jakob Dimnik,
 blaginik.
Ferdo Iuvanec,
 tajnik.

Vam, mladim patriotom!

Na dan narodne svobode, ko je ves jugoslovenski narod praznoval svoj največji dan, Vas je pozvala Jugoslovanska Matica da v proslavo naše svobode, darujete za brate pod tujim iarmom.
 Celotno ste se odzvali pozivu in položili iz svojih skromnih sredstev tisočake na oltar za domovino pregananih. V

imenu trepče mladine tam preko ko tudi v svojem imenu vam izreka Jugoslovanska Matica svojo najlepšo zahvalo.
 Narodni praznik je zasluga Vaših očetov, njih dela in njih trošenja. Na Vas je da bomo ta pomembni in razveseljujani dan praznovali tudi v bodoče v sreči. S svojimi raznimi darovi ste pokazali, da ste vredni sinovi svojih očetov, zato čast vam.
 Dokazali pa ste tudi da je upravičen naš up na Vas, ker ste se izkazali kot požrtvovalni in nesebični rodoljubi.
 S svojimi darovi ste stopili v vrste narodnih hojevnikov. Ostanite zvesti tel nlemeniti misli in ne dajte se preplašiti niti od nezavostnosti, niti od nasprotij. V boju se izkaže moč, v nevarnosti Vaša zvestoba.
 »Jugoslovanska Matica« upa na Vas, računa na Vašo pomoč. S svojo zgodnjno požrtvovalnostjo ste vzbudili nade v sebe in tudi zato: hvala vam!
 Na delo, za svobodo!

K referatu krožka v Št. Janžu.*

Nisem mislil odgovarjati na kritiko referentke na tem krožku, gospe Orčarjeve zaradi načrtov za kmetijsko-nadaljevalne in gospodinjsko-nadaljevalne tečajne ki so bili objavljeni o tem listu, toda da se ne bo molk napačno tolmačil, čutim se poklicanega k besedi.
 Veliko je pri sestavi omenjenih načrtov mojega dela, to ho vedel g. nadučitelj Skuli sam, to vedo pa tudi nekateri drugi gospodje, ki so imeli priliko, zbirati za svojo »troko« potrebno gradivo. V referatu navedeno podtikanje je toraj povsem neosnovano in nedošteno in se mi sploh čudno vidi da se izvala od strani, ki navedenih niti kompetentna ni za to. Referentka bi morala vedeti, predno se je lotila tako neplodnega kritikovanja, da imam opraviti s kmetijsko-nadaljevalnimi tečaji že od leta 1884, sem in da sem se za kmetijski pouk na ljudski šoli zani-

* Glej »Učiteljskega Tovarisa« z dne 13. januarja t. l., št. 2.

mal že po svojem poklicu ves čas, odkar delujem na polju kmetijskega in gospodinjskega šolstva. Ves načrt je produkt dolgoletnega opazovanja in dela.
 Žalostno je pri vsej stvari to, da se skuša s povsem nepotrebnim in nezasluženo polemiko podirati kar potrebuje vzajemnega in vnetega dela vseh učiteljev, ki so res poklicani pomagati dobri stvari do vspeha. Ali mar misli gospa referentka, da se s takimi neosnovanimi proizvodi in osebnostimi stvar dospešuje?
 Resnici na lubo moram slednjič izjaviti, da ne poznam do danes — in naj se mi to odvosti — nobenega podobnega načrta o takih tečajih, ki bi ga bil izdelal g. nadučitelj Skuli za kmetijski pouk na ljudski šoli ali pa ga, Orčar-Likarjeva za gospodinjski pouk na ljudski šoli.
 Rohrmann.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Okrajnim učiteljskim društvom!
 Klub vsem opominom in urgencam se še niso odzvala vsa društva in poslala članske sezname. **Potrebujemo jih nujno, zato jih pošiljate takoj!** Vsa dan prihajajo reklamacije zaradi listov, če pa društva tako neredno izvršujejo svoje dolžnosti, ne more biti reda. — Vsako izpremembo članstva je javiti takoj strokovnemu tajništvu. — Posamezne resolucije, društvene sklepe, blaginjske račune, izkaze za konvikt, rezervni sklad i. t. d. pošiljajte ločeno na osebnih listih, ne pa zmašiti vsega skupaj na eno polo papirja! — V blaginjskih zadevah se je obracati na tov. Fr. Luznerja nadučitelja v Primorskem pri Kravju.
Vsa okrajna društva naj pošljejo takoj sledeče podatke za l. 1920 v svrh sestave statistike:
 1. Število članstva.
 2. Ime in bivališče predsednikovo.
 3. Število društvenih zborovanj v l. 1920.
 Te podatke nam dolgujejo za l. 1919 še sledeča društva: Ljubljanska okolica.

LISTEK.

ANTON LEBAN: Stoletnica rojstva Blaža Kocéna.

»Delo je življenje, brezdolje v živem pa trošenje.«
 Sim. Gregorčič.

Po tem veslu se je vse svoje žive dni ravnal učenik Blaž Kocén, imenitni profesor zemlepisja in umni kartograf, čigar stoletnico rojstva smo obhvalali v ponedeljek, dne 24. t. m.
 In kdo ne pozna Kocénevega dela za zemlepisni pouk! Mogoče se mlaši rod tega ne zaveda, a nam ki smo se pred 50 leti črpali zemlepisno znanje na srednjih šolah iz njegovih knjig nam vsem so na Kocéneve knjige in njegovi atlanti v prav dobrem spominu.
 Radi tega je umestno, da se ob 100-letnici rojstva tega našega slovenskega ronaka in učenika spominjamo njegove delavnosti v dobrobit naše učeče se mla-

dine ter mu posvetimo nekaj vrstic v strokovnem listu ter osvežimo njegov spomin našim potomcem v posnemo in vzpodbudo. S tem skazemo svojo hvaležnost napram našem učeniku v smislu Aškerčevih besed:
 »Hvaležnost poznajo dobri ljudje« — in »Hvaležnost kaže ti moža,« je delal naš Stritar. —
 Blaž Kocén se je porodil dne 24. januarja 1821. leta v Hotiniah pri Ponikvah v bivši Štajerski. Bil je priproste kmet-ske hiše sin. Dovršivši ljudsko šolo je stopil v gimnazijo v Celju, kjer je leta 1839. prišel na licej v Gradec. Ker te bil iako nadarjen, je prav dobro napredoval v filoloških študijah, kolim je posvetil vse svoje moči. —
 Naš Blaž je bil sin ubožnih roditeljev, ki ga na niso mogli emotno podpirati. Račdi tega je moral družje diake privajno učiti da se je preživljal in ni tpeel lakote. Podpirali so ga v tem boratelski sloji, ki so poznali njegov talent in veselje do učenja. Da je ubogo dijaško življenje res pravno trošenje, ve vsi, ki te to sam poskušil. Tega je bil dodobra uverjen sam, kajti

neimajoč emotne podpore od doma se je moral s poučevanjem služiti svoj kruh, poučevaloč imovitejše diake, od zore do mraka in celo od mraka do dne. — Razvidno je pač, da pota nizovega dijaškega življenja niso bila z rožicami posuta. —
 Dovršivši humanistične študije, v kotem času mu ni prav milo sijalo solnce sreče se je podal v bogoslovje v Celovce, da bi se posvetil duhovskemu stanju — ker je bila to želja njegovih roditeljev — in l. avgusta 1845. je bil posvečen v duhovnika. — S tem je bil Kocén kolikortoliko rešen emotnih skrbi, da mu ni bilo sile za vsakdanji kruh.
 Prva njegova služba je bila pri Sv. Rupertu pri Laškem tregu, kajti tam je nastopil službo kaplana. Kasneje je ovce pasel v Šoštanju in Rogatecu, a v tem duš-nem pastirstvu je vedno le čutil v sebi poklic po višji naobrazenosti in to osobito v zemlepisni stroki.
 Po reorganizaciji gimnazij je bilo splošno pomarjanje srednješolskih učnih moči. Radi tega je naučno ministrstvo vabilo mlade in nadarjene duhovnike, naj bi se posvetili profesuri. Tem povodom

nahačamo v isti dobi mnogo duhovnikov-profesorjev, ki so pristopili po dovršenih izpiti v srednje-šolsko službo.
 Tudi naš Blaž Kocén se je odzval takemu vabilu in leta 1850. je postal v svojo veliko radost pomožni učitelj naravoslovja na gimnaziji v Celju, kjer te poučeval 2 leti prav uspešno. Hrepeneč vedno po napredku, se je vpisal v fiziikalni inštitut na Dunaju in te tam izvršil državni izpit iz naravoslovnih ved in iz zemlepisja z odklo.
 Naučno ministrstvo je to njegovo odlikovanje uraževalo imenovaje ga suplentom na ljubljanski gimnaziji. Potem je postal v Ljubljani gimnazijski učitelj, kjer je prav sretno učitejeval v prospeh učeče se mladine. Kot talentiran svobodnjak in naprednega mišljenja je bil v sporu z ljubljanskim ordinariatom, a mu niso mogli do živeta, ker je bilo njegovo življenje neomadeževano. Z uma svetlim mečem se je boril in solšno imponiral. Njegove učne metode so bile izvrstne in tako je užival splošno spoštovanje tudi pri nastromnikih. Bil je zaradi svoje učenosti in poštenosti splošno priljubljen. Tako so se na Kocénu uresničile besede Simona Gre-